บทที่ 13
การระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐด้วยการใช้ความรุนแรงแต่ไม่ถึงขั้นของการทำสงคราม

เมื่อรัฐที่มีกรณีพิพาทกันไม่สามารถระงับข้อพิพาทด้วยสันติวิธี รัฐคู่พิพาทอาจหันไปหาวิธีการที่รุนแรงแต่ไม่ถึงขั้นของการทำสงคราม ซึ่งอาจเป็นกรณีหนึ่งกรณีใดใน 4 กรณีดังต่อไปนี้

1. รีทอร์ชัน (Retorsion)
2. รีไพรซอล (Reprisals)
3. การปิดทะเลยามสงบ (Pacific blockade)
4. การแทรกแซง (Intervention)

อนึ่ง มีข้อสังเกตในเบื้องต้นว่าวิธีการทั้ง 4 นี้ ถึงแม้ว่าจะมีการใช้กำลังบังคับอย่างรุนแรงในบางกรณี อย่างเช่น ในกรณี Reprisals แต่รัฐคู่พิพาทก็ยังไม่ถือว่าเป็นการทำสงคราม ข้อแตกต่างในประการสำคัยของการใช้กำลังบังคับที่ไม่ถึงขั้นสงครามกับการทำสงครามก็คือว่า รัฐคู่พิพาทที่หันเข้าใช้วิธีการใช้กำลังบังคับที่ไม่ถึงขั้นสงครามจะต้องยุติวิธีการดังกล่าวทันที ถ้าคู่กรณียอมรับที่จะปฏิบัติตามข้อเรียกร้อง แต่ในกรณีของการใช้กำลังบังคับโดยการทำสงคราม รัฐไม่มีข้อผูกพันที่จะต้องยุติสงคราม แม้ว่ารัฐคู่พิพาทอีกฝ่ายจะยอมตามข้อเรียกร้องแต่แรก เนื่องจากเมื่อมีการทำสงครามกันแล้ว ข้อเรียกร้องอาจเพิ่มขึ้นอีกก็ได้

หมวดที่ 1
รีทอร์ชัน (Retorsion)

คำว่า รีทอร์ชัน (Retorsion) เป็นศัพท์เทคนิคในกฎหมายระหว่างประเทศที่หมายถึงการกระทำของรัฐคู่พิพาทฝ่ายหนึ่ง ที่มุ่งหมายตอบแทนการกระทำที่ไม่เป็นมิตรหรือไม่เป็นธรรมของรัฐคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่ง การกระทำดังกล่าวนี้เป็นการกระทำที่ไม่ขัดต่อกฎเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศแต่อย่างใด กล่าวคือเป็นการกระทำที่อยู่ในขอบเขตอำนาจรัฐจะพึงกระทำได้ เป็นแต่เพียงว่าเป็นการกระทำที่แสดงออกซึ่งความไม่เป็นมิตร เพื่อเผชิญกับการกระทำของอีกรัฐที่ลบหลู่ดูหมิ่นศักดิ์ศรีของรัฐที่กระทำ รีทอร์ชัน เช่น การตัดความสัมพันธ์ทาง

การทูต การถอนคืนเอกสิทธิทางการทูตหรือยกเลิกสิทธิพิเศษที่เกี่ยวกับภาษีศุลกากร หรือที่เกี่ยวกับอัตราค่าธรรมเนียมอื่นใด

การกระทำที่ถือว่าเป็น รีทอร์ชัน นั้น ในทางปฏิบัติมีอยู่มากมาย ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะจำกัดความลงไปให้แน่นอนว่า การกระทำเช่นใดจึงถือว่าเป็น รีทอร์ชัน หลักเกณฑ์สำคัญมีอยู่ว่า รัฐคู่พิพาทฝ่ายหนึ่งกระทำการอันไม่เป็นมิตรหรือไม่เป็นธรรมขึ้นก่อน เช่น มีการจำกัดปริมาณโควต้าสินค้าที่ส่งไปจากประเทศคู่กรณี แล้วประเทศคู่กรณีก็อาจมีการจำกัดปริมาณโควต้าสินค้าจากประเทศนั้นเป็นการตอบแทน การจำกัดปริมาณโควต้าสินค้าของประเทศหลังนี้ถือว่าเป็นรีทอร์ชัน

อย่างไรก็ตามการปฏิบัติที่เป็นการตอบแทนการกระทำของอีกประเทศหนึ่งนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นการกระทำในรูปแบบเดียวกัน กล่าวคืออาจเป็นการกระทำในรูปแบบอื่น สำคัญตรงที่ว่าต้องไม่เป็นการกระทำที่ขัดกฎเกณฑ์ในกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น ประเทศหนึ่งขัดขวางการเดินเรือของอีกประเทศหนึ่งในแม่น้ำซึ่งเป็นเส้นกั้นเขตแดนของประเทศทั้งสอง ประเทศที่ถูกขัดขวางก็อาจไม่ยอมให้มีการขนสินค้าผ่านแดนของประเทศนั้นไปยังประเทศที่ทำการขัดขวางการไม่ยอมให้มีการขนถ่ายสินค้าผ่านแดนเช่นนี้ไม่เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายระหว่างประเทศแต่อย่างใดเนื่องจากประเทศดังกล่าวนั้นมีสิทธิที่จะกระทำได้

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า รัฐมีสิทธิที่ใช้วิธีการ รีทอร์ชันได้เสมอ เพราะถือกันว่า รีทอร์ชัน ไม่ใช่วิธีการที่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศแต่อย่างใด แม้ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติก็อาจกระทำได้ แต่มีข้อสังเกตว่าการกระทำรีทอร์ชัน ในบางกรณีอาจเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของกฎบัตรสหประชาชาติก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎบัตรฯ ข้อ 2 วรรคสาม ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ประเทศสมาชิกฯ จะต้องระงับข้อพิพาทโดยวิธีการที่สันติในลักษณะที่ว่าจะไม่เป็นอันตรายต่อสันติภาพ ความมั่นคงและความยุติธรรมระหว่างประเทศ เห็นได้ว่าการกระทำที่เป็น รีทอร์ชัน ซึ่งแม้จะไม่เป็นการขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศก็ตาม แต่ถ้ากระทำในสถานการณ์บางสถานการณ์ก็อาจเป็นอันตรายต่อสันติภาพความมั่นคงและความยุติธรรมระหว่างประเทศ ดังนั้น การกระทำในกรณีดังกล่าวอาจเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎบัตรฯ ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายระหว่างประเทศก็ได้

หมวดที่ 2

รีไพรซอล (Reprisals)

รีไพรซอล (Reprisals) คือ มาตรการบังคับที่รัฐหนึ่งกระทำต่ออีกรัฐหนึ่งเพื่อเป็นการตอบโต้ทดแทนการกระทำที่ละเมิดกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายระหว่างประเทศของอีกรัฐหนึ่งเพื่อให้รัฐดังกล่าวนั้นเคารพสิทธิของตน[1]

สถาบันกฎหมายระหว่างประเทศ (แห่งประเทศฝรั่งเศส) ได้ให้คำจำกัดความของการกระทำที่เรียกว่า "รีไพรซอล" ไว้เมื่อ ค.ศ. 1932 ว่า "มาตรการที่เป็นการบังคับข่มขู่อันละเมิดกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งรัฐหนึ่งกระทำต่อการกระทำผิดกฎหมายของอีกรัฐหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตน โดยมุ่งหมายบังคับให้รัฐดังกล่าวชดใช้ค่าเสียหายและเคารพสิทธิของตน[2]

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการกระทำที่เป็นรีไพรซอลจึงเป็นการกระทำที่ละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น เป็นการละเมิดอำนาจอธิปไตยของรัฐ ละเมิดจารีตประเพณีระหว่างประเทศ หรือไม่ปฏิบัติตามสนธิสัญญาที่ทำไว้กับรัฐอื่น แต่การกระทำที่เป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าวนี้มีเหตุผลข้ออ้าง โดยอาศัยข้อเท็จจริงของการกระทำที่ผิดกฎหมายของอีกรัฐหนึ่งซึ่งกระทำขึ้นก่อนและเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่รัฐที่กระทำรีไพรซอล รัฐที่กระทำรีไพรซอลจึงจำเป็นต้องกระทำการดังกล่าว เป็นการตอบแทนและบังคับให้รัฐที่กระทำละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศยุติการกระทำ แต่เดิมนั้นคำว่า รีไพรซอล มีความหมายจำกัดเฉพาะเพียงการยึดจับเรือหรือบุคคลเท่านั้น ความหมายในปัจจุบันของรีไพรซอล มีลักษณะที่กว้างขวาง เพราะหมายความถึงมาตรการใดๆ ที่เป็นการตอบแทนและลงโทษของรัฐๆ หนึ่งต่อรัฐอีกรัฐหนึ่ง โดยมุ่งหมายที่จะยุติข้อพิพาทอันสืบเนื่องมาจากการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือขาดเหตุผลข้ออ้างตามกฎหมาย

---

[1] Hubert Thierry, เรื่องเดิม, หน้า 542, และ. Ch.Rousseau, เรื่องเดิม, หน้า 339.

[2] วารสารของสถาบันกฎหมายระหว่างประเทศ (แห่งประเทศฝรั่งเศส) ฉบับประจำ ค.ศ.1934 หน้า 708 อ้างไว้ใน Hubert Thierry, เรื่องเดิม, หน้า 543.

ข้อแตกต่างระหว่าง รีไพรซอล กับ รีทอร์ชัน ก็คือการกระทำที่เป็น รีไพรซอล นั้นเป็นการกระทำที่ถือว่าผิดกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ รีทอร์ชัน เป็นเพียงการกระทำตอบแทนที่ไม่เป็นมิตรซึ่งยังไม่ถึงขั้นที่เป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ การกระทำที่เป็น Reprisal มีในรูปแบบต่างๆ เช่น การ boycott สินค้าของรัฐใดรัฐหนึ่ง(1) หรือการกักกันเรือซึ่งอยู่ในท่า (Embargo)(2)

การกระทำที่เป็นรีไพรซอลเหมือนกับการกระทำที่เป็นรีทอร์ชันในประการที่ว่าต่างเป็นมาตรการที่อาศัยวิธีการข่มขู่บังคับ อย่างไรก็ตามการกระทำที่เป็นรีไพรซอลต่างกับรีทอร์ชันในแง่ที่ว่ารีไพรซอลเป็นการกระทำผิดกฎหมาย แต่รีทอร์ชันนั้นยังไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย การยึดทรัพย์สินของรัฐคู่พิพาท การจับกุม เนรเทศคนชาติของรัฐคู่พิพาทโดยปราศจากเหตุผลข้ออ้างในทางกฎหมาย ในบางกรณี มีการกำหนดไว้ในสนธิสัญญาระหว่างรัฐให้ใช้รีไพรซอลเป็นมาตรการสำหรับลงโทษรัฐผู้ละเมิดสนธิสัญญา อย่างเช่นในกรณีข้อตกลงที่ว่าด้วยกาแฟ ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 1968 กำหนดไว้อย่างชัดแจ้งว่า ภาคีแห่งข้อตกลงอาจใช้มาตรการรีไพรซอลต่อภาคีอีกฝ่าย ที่ไม่เคารพปฏิบัติตามคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการที่ได้รับการแต่งตั้งให้ตัดสินชี้ขาดข้อพิพาทที่สืบเนื่องจากการตีความข้อตกลงดังกล่าว แต่มาตรการที่เป็น Reprisals ของภาคีแห่งข้อตกลงต้องไม่เป็นการใช้กำลังอาวุธ

ในเรื่องของการใช้กำลังอาวุธในการกระทำที่เป็นรีไพลซอลมีตัวอย่างที่ปฏิบัติกันในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น ใน ค.ศ. 1902 กองเรือผสมของอังกฤษ

---

(1) การ boycott สินค้าของประเทศหนึ่งประเทศใดอาจถือว่าเป็นการรุกรานในทางเศรษฐกิจ อันเป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ (Bouve, American Journal of International Law (1934) Vol. 28 หน้า 19) อ้างไว้ใน J.G. Starke, เรื่องเดิม, หน้า 358.

(2) เดิมนั้นถือว่า Embargo มีความหมายจำกัดเฉพาะการยึดเรือพาณิชย์ของรัฐคู่พิพาทผู้เริ่มการกระทำที่ผิดกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งจอดอยู่ในท่าเรือของรัฐที่กระทำรีไพรซอล แต่ในปัจจุบันคำว่า Embargo ใช้กันแพร่หลายในตำนองการทำสงครามทางเศรษฐกิจ เช่น การห้ามส่งสินค้าออกไปยังประเทศที่กระทำการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นต้น

ดิคาลี เยอรมนี ได้ยึดเรือของเวเนซูเอลา และได้ระดมยิงเมืองท่าของเวเนซูเอลา เพื่อบังคับให้รัฐบาลของเวเนซูเอลาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่ก่อให้เกิดแก่คนชาติของประเทศทั้งสาม

ใน ค.ศ. 1911 สหรัฐอเมริกาได้ระดมยิงเมืองท่า เวรา ครูซ (Vera Cruz) ของประเทศเม็กซิโก และเข้ายึดครองเมืองท่าดังกล่าวเป็นเวลาหลายเดือน เพื่อบังคับให้รัฐบาลของประเทศเม็กซิโกชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

นอกจากนี้แล้วก็มีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่นานมานี้ให้อ้างอิงเป็นตัวอย่าง เช่น ในกรณีที่กองทัพอากาศของประเทศอิสราเอลโจมตีทำลายเครื่องบินพลเรือนที่จอดอยู่ในสนามบินของเมืองเบรุตประเทศเลบานอน เพื่อเป็นการตอบแทนการก่อการร้ายในประเทศอิสราเอลของพวกปาเลสไตน์ที่มีแหล่งพักพิงอยู่ในประเทศเลบานอน

การโจมตีทิ้งระเบิดของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศเวียตนามเหนือเพื่อตอบแทนการที่เวียตนามเหนือโจมตีเรือของสหรัฐอเมริกาในอ่าวตังเกี๋ย เป็นต้น

ตามกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว การกระทำที่ก่อได้ว่าเป็นรีไพรซอลก็ต่อเมื่อรัฐผู้กระทำมีมาตรการรีไพรซอลถูกรัฐอีกรัฐหนึ่งกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศและมาตรการที่เป็นรีไพรซอลจะต้องมีลักษณะที่พอสมควรกับสภาพของการกระทำผิดกฎหมายระหว่างประเทศของอีกรัฐหนึ่ง รัฐที่ถูกกระทำจะมีสิทธิดำเนินมาตรการรีไพรซอลได้ก็ต่อเมื่อได้ร้องขอให้รัฐผู้กระทำการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ กระทำการเยียวยาต่อความผิดที่เกิดขึ้นเสียก่อน แต่รัฐผู้ได้รับการร้องขอเพิกเฉยไม่นำพาต่อคำร้องขอ นอกจากนี้แล้วการกระทำที่เป็น Reprisals จะต้องไม่เป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ เมื่อคำนึงถึงความเสียหายที่ได้รับจากการกระทำที่ผิดกฎหมายของอีกรัฐหนึ่ง และการกระทำที่เป็นรีไพรซอลจะต้องมีความมุ่งหมายที่จะให้มีการยุติข้อพิพาท ดังนั้นก่อนที่จะดำเนินมาตรการรีไพรซอลจึงต้องปรากฏว่าการเจรจาเพื่อยุติข้อพิพาทประสบความล้มเหลวเสียก่อน

อย่างไรก็ตาม การกระทำที่เป็นการตอบแทนแก้แค้นของประเทศคู่สงครามไม่ถือว่าเป็นรีไพรซอลตามความหมายในหัวข้อนี้

ในปัจจุบันนี้ ถึงแม้ว่านานาประเทศส่วนใหญ่จะประท้วงและประณามการกระทำรีไพรซอล แต่ก็มีการใช้มาตรการรีไพรซอลกันอยู่เนืองๆ ทั้งนี้ โดยรัฐที่ใช้มาตรการรีไพรซอลมักอ้างถึงหลักการ "การป้องกันตัวเอง" มาบังหน้า นอกจากนี้แล้ว การกระทำรีไพรซอลใน

บางรูปแบบก็เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายระหว่างประเทศเสียอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการกระทำในการณีที่ภาคีแห่งสนธิสัญญาประเภทพหุภาคีละเมิดข้อตกลงตามสนธิสัญญาอย่างร้ายแรง ภาคีอื่นๆ ทั้งหมดย่อมมีสิทธิระงับการถือปฏิบัติตามข้อตกลงแห่งสนธิสัญญาทั้งหมดอย่างสิ้นเชิง (การกระทำของภาคีอื่นๆ เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามนัยแห่ง สนธิสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ.1969)

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะยังมีการยอมรับว่าริไพรซอลเป็นการกระทำที่ได้รับการยกเว้นว่าไม่ผิดกฎหมายระหว่างประเทศ (ทั้งๆ ที่ลักษณะของการกระทำถือได้ว่าเป็นการละเมิดกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายระหว่างประเทศ) แต่การใช้มาตรการริไพรซอลของสมาชิกขององค์การสหประชาชาติในทุกๆ กรณีดูเหมือนว่าจะเป็นการขัดกับกฎบัตรแห่งองค์การสหประชาชาติ การใช้มาตรการริไพรซอลถือได้ว่าเป็นการขัดกับกฎบัตรฯ ข้อ 2 วรรคสาม (ประเทศสมาชิกฯ จะต้องระงับข้อพิพาทโดยวิธีการที่สันติ ในลักษณะที่จะไม่เป็นอันตรายต่อสันติภาพความมั่นคงและความยุติธรรมระหว่างประเทศ)

นอกจากนี้แล้ว ปฏิญญาที่ว่าด้วยหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศอันเกี่ยวกับความสัมพันธ์และความร่วมมือฉันท์มิตรของรัฐทั้งหลายที่สอดคล้องกับกฎบัตรขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งสมัชชาใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติได้ประกาศไว้เมื่อ 24 ตุลาคม 1970 มีข้อความอย่างชัดแจ้งว่า "รัฐทั้งหลายมีหน้าที่งดเว้นไม่กระทำการริไพรซอลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังบังคับ" ด้วยเหตุดังนี้ การใช้มาตรการริไพรซอลจึงถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย นอกเสียจากว่าเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์ เป็นการป้องกันตัวตามกฎหมายตามนัยที่ข้อ 51 แห่งกฎบัตรฯ กำหนดไว้ กล่าวคือเป็นการป้องกันตัวต่อการโจมตีด้วยอาวุธซึ่งมีลักษณะเป็นการข่มขู่บีบบังคับหรือเป็นการปฏิบัติทางทหารของอีกรัฐหนึ่ง ในลักษณะที่เป็นการก่อให้เกิดความเสียหายแก่บูรณภาพของดินแดน หรือความเป็นเอกราชในทางการเมืองของรัฐที่ใช้มาตรการริไพรซอล

ยิ่งกว่านั้นภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎบัตรฯ ข้อ 33 รัฐคู่พิพาทซึ่งกรณีพิพาทมีลักษณะที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่สันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศนั้น ก่อนที่จะดำเนินมาตรการอย่างอื่น มีหน้าที่ต้องระงับข้อพิพาทด้วยการเจรจา หรือด้วยสันติวิธีอื่นๆ ดังนั้นการใช้มาตรการริไพรซอลเพื่อตอบโต้ทดแทนการกระทำที่ผิดกฎหมายของอีกรัฐหนึ่งในทันที โดยไม่แสวงหาข้อยุติกรณีพิพาทโดยสันติวิธีเสียก่อน จึงต้องถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายระหว่างประเทศ

หมวดที่ 3

การปิดทะเลยามสงบ (Pacific Blockade)

ในยามสงคราม การปิดอ่าวหรือปิดทะเลที่เข้าสู่เมืองท่าของประเทศคู่สงครามเป็นวิธีการปฏิบัติทางเรือที่ใช้กันอยู่ทั่วไป แต่ "การปิดทะเลยามสงบ" (Pacific Blockade) เป็นมาตรการที่ใช้ในยามที่ไม่มีสงคราม เพื่อบังคับให้รัฐที่ถูกปิดเมืองท่าหรือปิดอ่าวปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของรัฐที่ทำการ "ปิดทะเลยามสงบ" การปิดทะเลยามสงบในบางกรณีถือว่าเป็นมาตรการรีไพรซอล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ประเทศมหาอำนาจนิยมใช้การปิดทะเลยามสงบโดยอ้างว่าเป็นมาตรการของรีไพรซอลต่อประเทศที่มีกำลังทางนาวีด้อยกว่า ตัวอย่างเช่นใน ค.ศ. 1802 ประเทศอังกฤษปิดทะเลหน้าเมืองริโอเดอเจเนโรของประเทศบราซิล ใน ค.ศ. 1893 ประเทศฝรั่งเศสปิดปากอ่าวแม่น้ำเจ้าพระยาของประเทศไทย

ในบางกรณี การปิดทะเลยามสงบก็ใช้เป็นมาตรการเพื่อป้องกันมิให้เกิดสงคราม อย่างเช่นในกรณีที่ประเทศมหาอำนาจหลายประเทศทำการปิดทะเลของประเทศกรีก เมื่อ ค.ศ. 1886 เพื่อให้ประเทศกรีกปลดอาวุธกองกำลังที่ชุมนุมอยู่ใกล้ชายแดนระหว่างประเทศกรีกและประเทศตุรกีเพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดสงครามระหว่างประเทศกรีกกับประเทศตุรกี ตัวอย่างของการปิดทะเลยามสงบในกรณีนี้อาจถือได้ว่าเป็นวิธีการที่กลุ่มประเทศร่วมกันใช้เพื่อช่วยให้มีการระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศง่ายขึ้น กฎบัตรขององค์การสหประชาชาติมาตรา 42 ก็กำหนดไว้อย่างชัดแจ้งถึงการปิดทะเลยามสงบในฐานะที่เป็นมาตรการอย่างหนึ่งซึ่งคณะมนตรีความมั่นคงอาจริเริ่มให้มีการนำวิธีการดังกล่าวมาใช้ เพื่อรักษาและพยุงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

มีข้อสังเกตว่า การนำเอาวิธีการปิดทะเลยามสงบมาใช้ก่อให้เกิดผลดีในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เนื่องจากการปิดทะเลยามสงบเป็นวิธีการหนึ่งที่มีความรุนแรงน้อยกว่าการทำสงครามมาก และยืดหยุ่นกว่าการทำสงคราม อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาจากทางด้านของประเทศที่ถูกปิดทะเลยามสงบแล้ว ซึ่งโดยปกติเป็นประเทศที่ด้อยกำลังทางนาวี การปิดทะเลยามสงบก็คือ มาตรการในการทำสงครามอย่างหนึ่งของประเทศมหาอำนาจในทางนาวีนั่นเอง เนื่องจากเป็นมาตรการที่รุนแรงกว่ามาตรการทั่วๆ ไปของรีไพรซอล การที่ประเทศมหาอำนาจ

อ้างว่าเป็นเพียงการปิดทะเลยามสงบก็เพื่อหลีกเลี่ยงภาระความรับผิดชอบระหว่างประเทศและความไม่สะดวกในการก่อสงครามต่างหาก(1)

นักเขียนตำรากฎหมายระหว่างประเทศส่วนใหญ่เห็นพ้องร่วมกันว่า การปิดทะเลยามสงบนั้นรัฐผู้ดำเนินมาตรการปิดทะเลยามสงบจะยึดจับเรือของรัฐที่สามที่ไม่เกี่ยวข้องกับกรณีพิพาทไม่ได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง รัฐที่สามไม่มีพันธกรณีที่จะต้องเคารพต่อการดำเนินการปิดทะเลยามสงบ รัฐที่ดำเนินการปิดทะเลมีสิทธิตรวจค้นเรือของรัฐที่สาม ก็ต่อเมื่อรัฐดังกล่าวประกาศว่าเป็นการปิดทะเลของประเทศคู่สงคราม ซึ่งเป็นการแสดงว่ามีสถานะสงครามเกิดขึ้นอันทำให้รัฐที่สามมีพันธกรณีในการวางตัวเป็นกลาง แต่การที่รัฐผู้ดำเนินการปิดทะเลไม่ได้ประกาศว่าเป็นการปิดทะเลยามสงคราม เนื่องจากว่ารัฐผู้ดำเนินการปิดทะเลไม่ประสงค์ที่จะรับภาระความรับผิดชอบระหว่างประเทศและเสี่ยงต่อการทำสงคราม รัฐดังกล่าวจึงย่อมไม่อาจอ้างสิทธิเรียกร้องประโยชน์จากสถานการณ์ที่มีสงครามและสถานการณ์ที่ไม่มีสงครามพร้อมๆ กันได้

ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดของหลักการดังกล่าวข้างต้นก็คือ กรณีที่ประเทศอังกฤษ ประเทศเยอรมัน และประเทศอิตาลี ประกาศปิดทะเลยามสงบต่อประเทศเวเนซูเอลาเมื่อ ค.ศ.1902 สหรัฐอเมริกาได้มีบันทึกถึงประเทศทั้งสามที่ทำการปิดทะเลว่า ในการปิดทะเลยามสงบประเทศผู้ปิดทะเลย่อมไม่มีสิทธิที่จะดำเนินมาตรการใดๆ กับเรือของสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศเยอรมนี และประเทศอิตาลี จึงประกาศว่าการปิดทะเลดังกล่าวเป็นการปิดทะเลยามสงคราม (War Blaokade)(2)

อย่างไรก็ตามหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศในการปิดทะเลยามสงบที่ว่าประเทศผู้ปิดทะเลจะเกี่ยวข้องกับเรือของรัฐที่สามไม่ได้ตามที่กล่าวมาข้างต้น ดูเหมือนจะเปลี่ยนแปลงไป ในกรณีที่สหรัฐอเมริกาทำการปิดล้อมฝั่งทะเลของประเทศคิวบา เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ.1962

---

(1) J.G.Starke, อ้างแล้ว, หน้า 553.

(2) Philip C.Jessup, A Modern Law of Nations, The Mcmillan Co. 1956 หน้า 176-177 และ J.G.Starke อ้างแล้ว, หน้า 553.

การปิดทะเลในกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากสหภาพโซเวียตได้ดำเนินการจัดสร้างฐานยิงจรวจขีปนาวุธขึ้นที่ประเทศคิวบา สหรัฐอเมริกาเรียกร้องให้สหภาพโซเวียตยุติการก่อสร้างดังกล่าว และรื้อถอนอาวุธที่ติดตั้งไว้ออกไปจากประเทศคิวบา และห้ามขนส่งอาวุธไปยังประเทศคิวบาอีกต่อไป เพื่อให้ข้อเรียกร้องบรรลุผล สหรัฐอเมริกาจึงประกาศปิดทะเลชายฝั่งของประเทศคิวบาและสกัดกั้นเรือทุกชนิดที่บรรทุกสิ่งของต้องห้ามไปยังประเทศคิวบา เรือบรรทุกสิ่งของต้องห้ามจะต้องเปลี่ยนทิศทางไปยังที่อื่นซึ่งมิใช่ประเทศคิวบา เรือลำใดไม่เชื่อฟังจะถูกควบคุม

ตามประกาศของสหรัฐอเมริกาแสดงว่าสหรัฐอเมริกาจะดำเนินมาตรการต่อเรือสัญชาติของรัฐอื่นๆ ด้วย (โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรือของสหภาพโซเวียต)

มีผู้วิจารณ์ว่าการปิดทะเลในกรณีดังกล่าวข้างต้น ต่างกับกรณีการปิดทะเลยามสงบในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19 และต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ทั้งนี้เนื่องจากว่า ในประการแรกนั้นการปิดทะเลดังกล่าวเป็นการปิดทะเลที่มิความมุ่งหมายโดยชัดแจ้งว่าเป็นการห้ามนำอาวุธยุทธภัณฑ์บางชนิดเข้าไปยังประเทศคิวบา แต่ไม่ได้ห้ามการบรรทุกสิ่งของหรือสินค้าอื่นๆ เข้าไปหรือออกจากประเทศคิวบา ในประการที่สอง ถึงแม้ว่าเรือสัญชาติของรัฐอื่นนอกจากเรือของประเทศคิวบาจะถูกตรวจค้นและหากพบอาวุธยุทธภัณฑ์ต้องห้าม เรือดังกล่าวก็เพียงแต่ถูกบังคับให้เล่นไปในทิศทางอื่นซึ่งมิใช่ทิศทางที่ไปประเทศคิวบา ไม่มีการยึดจับเรือที่ฝ่าฝืนและละเมิดการปิดทะเลแต่อย่างใด และในประการสุดท้าย ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาประกาศว่าการปิดทะเลดังกล่าวเป็นไปตามข้อเสนอแนะขององค์การระหว่างประเทศซึ่งมีชื่อว่า "องค์การแห่งรัฐอเมริกัน" (องค์การแห่งรัฐอเมริกันประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเป็นประเทศส่วนใหญ่ในทวีปอเมริกาใต้ คณะมนตรีขององค์การดังกล่าวมีมติเมื่อ 23 ตุลาคม 1962 เสนอแนะให้บรรดารัฐสมาชิกขององค์การดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อให้เป็นที่มั่นใจได้ว่าประเทศคิวบาไม่สามารถรับอาวุธยุทธภัณฑ์จากสหภาพโซเวียตได้)(1)

---

(1) J.G.Starke, เรื่องเดิม, หน้า 554.

หมวดที่ 4

การแทรกแซง (Intervention)

ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การแทรกแซง (Intervention) คือการที่รัฐฯ หนึ่งสอดแทรกเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการ ซึ่งอยู่ในขอบเขตอำนาจโดยเฉพาะของอีกรัฐหนึ่ง ทั้งนี้โดยมุ่งหมายที่จะช่วยรัฐดังกล่าวจัดการกิจการหรือเข้าไปจัดการกิจการเสียเอง หรือไม่ก็เรียกร้องให้รัฐดังกล่าวนั้นจัดการกิจการให้เป็นไปตามความประสงค์ของตน การสอดแทรกเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการของรัฐอื่นดังกล่าวข้างต้นนี้ โดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นการบังคับข่มขู่ด้วยกำลังหรือไม่ก็เป็นการบีบคั้นในทางการเมืองหรือในทางเศรษฐกิจ แนวโน้มของการแทรกแซงในปัจจุบันรัฐที่แทรกแซงจะใช้วิธีการบีบคั้นทางการเมืองและทางเศรษฐกิจผสมกับการบังคับข่มขู่ด้วยกำลัง

ตามหลักมูลฐานของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ว่ารัฐมีสิทธิที่จะไม่ถูกแทรกแซง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากหลักการที่ว่ารัฐมีอำนาจอธิปไตย การแทรกแซงย่อมเป็นการคุกคามอำนาจอธิปไตยของรัฐที่ถูกแทรกแซง การแทรกแซงจึงเป็นการกระทำที่ละเมิดพันธกรณีของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ถือว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายระหว่างประเทศ

นอกจากการแทรกแซงจะขัดกับหลักการขั้นพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าวข้างต้นแล้ว การแทรกแซงยังขัดกับกฎบัตรขององค์การสหประชาชาติที่บัญญัติรับรองความเสมอภาคในอำนาจอธิปไตยของรัฐทั้งหลาย (ข้อ 2 วรรคหนึ่ง)

สมัชชาใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติเองได้ลงมติยืนยันหลักการที่ว่ารัฐมีหน้าที่ต้องงดเว้นไม่แทรกแซงกิจการของรัฐอื่นหลายครั้งหลายคราว[1] ซึ่งในครั้งหลังสุด สมัชชาใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติยังได้เน้นว่าการงดเว้นไม่แทรกแซงกิจการของรัฐอื่นนี้ รวมถึงการแทรกแซงทางอ้อมด้วย[2] เช่น การงดเว้นให้ความช่วยเหลือ การข่มขู่ว่าจะงดเว้นให้ความช่วยเหลือ การส่งทหารรับจ้างเข้าไปในรัฐอื่น เป็นต้น

---

[1] มติ 2131 (XX) ธันวาคม 1965, มติ 2625 (XXV) 24 ตุลาคม 1970.

[2] มติ 31/91

อย่างไรก็ตาม มีการแทรกแซงในบางกรณีที่ไม่ชัดแจ้งพอที่จะถือว่าเป็นการแทรกแซงที่ขัดต่อหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศ ผู้แต่งตำรากฎหมายระหว่างประเทศบางท่านถึงกับอ้างว่าเป็นการแทรกแซงที่ทำได้โดยไม่ผิดกฎหมายระหว่างประเทศแต่อย่างใด การแทรกแซงดังกล่าวได้แก่การแทรกแซงในกรณีต่อไปนี้

1. **รัฐที่ถูกแทรกแซงยินยอมให้แทรกแซง** การแทรกแซงในกรณีดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นโดยการที่รัฐแทรกแซงกับรัฐที่ถูกแทรกแซงทำสนธิสัญญาไว้ต่อกันยอมให้มีการแทรกแซงในเมื่อเกิดเหตุการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นในรัฐที่ถูกแทรกแซง เช่น การแทรกแซงของสหภาพโซเวียตในประเทศฮังการีเมื่อ ค.ศ.1956 และในประเทศเชโกสโลวาเกีย เมื่อ ค.ศ.1968 ทั้งนี้โดยสหภาพโซเวียตอ้างสิทธิในการแทรกแซงตามสนธิสัญญาแห่งกรุงวอร์ซอ ค.ศ. 1954 และการแทรกแซงของสหรัฐอเมริกาในประเทศเวียตนามใต้ ซึ่งเป็นไปตามสนธิสัญญาซีอาโต้ การแทรกแซงทั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้นนี้ รัฐที่แทรกแซงอ้างว่าเป็นการแทรกแซงที่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเป็นการใช้สิทธิของการป้องกันที่ชอบด้วยกฎหมายร่วมกัน ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับกฎบัตรสหประชาชาติ

นอกจากนี้แล้วความยินยอมของรัฐที่ถูกแทรกแซงอาจแสดงให้เห็นได้จากการที่รัฐที่ถูกแทรกแซงร้องขอความช่วยเหลือ อย่างเช่น ในกรณีที่ประเทศเลบานอนร้องขอความช่วยเหลือทางทหารจากสหรัฐอเมริกาเมื่อ ค.ศ. 1958 การแทรกแซงของประเทศโมรอคโก โดยการส่งทหารเข้าไปในประเทศแซร์ ตามคำร้องขอของรัฐบาลประเทศดังกล่าวเมื่อ ค.ศ. 1977 และตัวอย่างที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือกรณีที่สหภาพโซเวียตส่งกำลังทหารเข้าไปในประเทศอัฟกานิสถาน เมื่อ ค.ศ. 1980 โดยอ้างว่าได้รับการร้องขอจากรัฐบาลที่ชอบด้วยกฎหมายให้ช่วยปราบปรามผู้ก่อการร้าย

พิจารณาในแง่กฎหมายแล้วเห็นได้ว่าการแทรกแซงในกรณีดังกล่าวมานี้ไม่ถือว่าเป็นการขัดกับหลักการที่ว่ารัฐมีหน้าที่ต้องเคารพในอธิปไตยของรัฐอื่นแต่อย่างใด เนื่องจากว่าเป็นการแทรกแซงเพราะรัฐที่ถูกแทรกแซงยินยอม แต่มีข้อที่น่าสังเกตว่า ในบางกรณีการแทรกแซงเป็นไปตามคำร้องขอของรัฐบาลที่ขาดความชอบธรรมแห่งอำนาจปกครอง เป็นรัฐบาลที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไม่ต้องการให้ปกครองประเทศ การเข้าไปแทรกแซงเพื่อช่วยให้รัฐบาลดังกล่าวครองอำนาจต่อไป อาจถือได้ว่าเป็นการขัดกับหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศที่ว่าด้วยสิทธิของประชาชนในการปกครองตนเอง

2. การแทรกแซงที่เป็นการป้องกันสิทธิ เหตุผลที่ยกขึ้นเป็นข้ออ้างว่า การแทรกแซงที่เป็นการป้องกันสิทธิน่าจะเป็นสิ่งที่กระทำได้และไม่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศก็คือ สภาพของสังคมระหว่างประเทศเป็นสภาพของสังคมอนาธิปไตย ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียว แม้ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ในโลกจะเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ แต่กฎบัตรขององค์การสหประชาชาติก็มีช่องโหว่ ขาดความสมบูรณ์ นอกจากนี้แล้วบรรดาองค์การต่างๆ ขององค์การสหประชาชาติยังไม่มีอำนาจเด็ดขาดแท้จริงในการดำเนินมาตรการใดๆ เพื่อยังให้มีความมั่นคงปลอดภัยร่วมกัน ด้วยเหตุดังนี้การแทรกแซงเพื่อให้ประเทศที่ถูกแทรกแซงเคารพกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายระหว่างประเทศ จึงอาจอ้างได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ขัดกับหลักทั่วไปแห่งกฎหมายระหว่างประเทศและขัดกับกฎบัตรแห่งองค์การสหประชาชาติแต่อย่างใด

การแทรกแซงในกรณีดังกล่าวมาข้างต้นนี้ มีตัวอย่างมากมายทั้งในอดีตและในปัจจุบัน

(1) **การแทรกแซงของบรรดาประเทศมหาอำนาจในยุโรปที่ส่งกำลังทหารเข้าไปในประเทศตุรกีเพื่อช่วยชาวตุรกีที่นับถือศาสนาคริสเตียนซึ่งถูกฆ่าหมู่อย่างทารุณไร้มนุษยธรรม** เมื่อ ค.ศ. 1909 การแทรกแซงดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นการแทรกแซงเพื่อมนุษยธรรมและเพื่อป้องกันสิทธิมนุษยชน

(2) **การแทรกแซงเพื่อป้องกันคนในชาติหรือทรัพย์สินของรัฐที่แทรกแซง** เป็นการแทรกแซงที่อ้างถึงหลักการที่ว่าด้วย "การป้องกันตัว" ในกฎหมายระหว่างประเทศ และหลักการที่ว่าด้วยอำนาจอธิปไตยของรัฐ ซึ่งครอบคลุมไปถึงการคุ้มครองป้องกันคนชาติของรัฐที่อยู่ในรัฐอื่น ตัวอย่างในเรื่องนี้คือ เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 1964 ประเทศเลนเยี่ยมซึ่งได้รับการช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษได้ส่งทหารพลร่มเข้าไปในประเทศแชร์ (ซึ่งเป็นอดีตอาณานิคมของประเทศเบลเยี่ยม) เพื่อป้องกันคุ้มครองชาวเบลเยียม ซึ่งมีจำนวนประมาณสองพันคนให้พ้นอันตรายจากการเกิดการจราจลวุ่นวายของชนพื้นเมือง ปรากฏว่ารัฐบาลของประเทศแชร์คัดค้านโดยอ้างว่าเป็นการรุกรานอธิปไตย เรื่องสู่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งองค์การสหประชาชาติ ซึ่งต่อมาคณะมนตรีความมั่นคงได้ขอให้ประเทศเบลเยี่ยมถอนทหารออกไป

การแทรกแซงของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศโดมินิแกน เมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1965 สหรัฐอเมริกาก็อ้างว่าเป็นการแทรกแซงเพื่อป้องกันคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลสัญชาติอเมริกันในทำนองเดียวกับที่ประเทศเบลเยียมอ้าง

(3) การแทรกแซงของประเทศฝรั่งเศสและประเทศอังกฤษในประเทศอียิปต์เมื่อประเทศอียิปต์ประกาศยึดกิจการคลองสุเอซเป็นของรัฐเมื่อ ค.ศ.1956 ประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศสยกข้ออ้างว่า การแทรกแซงด้วยกำลังทหารในกรณีดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อธำรงไว้ซึ่งหลักการที่ว่าด้วยเสรีภาพในการเดินเรือผ่านคลองสุเอซ เนื่องจากเสรีภาพดังกล่าวถูกคุกคามอย่างร้ายแรงจากการทำสงครามต่อกันระหว่างประเทศอียิปต์กับประเทศอิสราเอล

(4) กองทหารของประเทศอิสราเอลบุกเข้ายึดและโจมตีสนามบินของประเทศยูกันดาเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 1976 ประเทศอิสราเอลอ้างว่ากระทำไปเพื่อปลดปล่อยตัวประกันซึ่งเป็นผู้โดยสารเครื่องบินซึ่งถูกกองโจรชาวปาเลสไตน์จี้ให้ไปลงที่สนามบินดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นตัวอย่างของการแทรกแซงเพื่อมนุษยธรรม อย่างไรก็ตาม คณะมนตรีความมั่นคงขององค์การสหประชาชาติไม่ได้มีมติเกี่ยวกับเรื่องนี้แต่อย่างใด

(5) การแทรกแซงของประเทศเวียตนามโดยการยกกำลังทหารเข้าไปยึดครองประเทศเขมร ตั้งแต่ ค.ศ.1974 จนถึง ค.ศ.1984 ประเทศเวียตนามก็อ้างว่ากระทำไปเพื่อมนุษยธรรมเช่นเดียวกันเนื่องจากรัฐบาลเขมรแดงของเอียง สารี และเขียวสัมพันธ์ประหัตประหารประชาชนอย่างไร้มนุษยธรรม

อย่างไรก็ตาม หากนำเอาคำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในคดี "ช่องแคบคอร์ฟู" มาประกอบการพิจารณาแล้ว ย่อมทำให้เป็นที่สงสัยว่า การแทรกแซงในกรณีต่างๆ ส่วนใหญ่ที่ยกมากล่าวข้างต้นนั้นจะเป็นการกระทำที่ชอบด้วยหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศกล่าวไว้ในคำพิพากษาคดี "ช่องแคบคอร์ฟู" ว่า

"ศาลไม่อาจพิจารณาข้ออ้างถึงสิทธิในการแทรกแซงเป็นอย่างอื่นไปได้ นอกจากเป็นการแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการทางการเมืองโดยการใช้กำลัง ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา การดำเนินการทางการเมืองในทำนองนี้นำมาซึ่งการกระทำที่เกินขอบเขตอำนาจอย่างร้ายแรงที่สุด ไม่มีหลักการใด ๆ ในกฎหมายระหว่างประเทศรับรองการดำเนินการทางการเมืองดังกล่าว (การแทรกแซง) การแทรกแซงในรูปแบบที่สู่การพิจารณาของศาลในคดีนี้ยิ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีทางจะยอมรับได้ เพราะพิจารณาจากสภาพของการกระทำแล้ว เป็นการกระทำที่สงวนไว้ให้กระทำได้เฉพาะรัฐที่มีกำลังมากที่สุดเท่านั้น และเป็นการกระทำที่นำไปสู่ความสูญสลายของ

กระบวนการยุติธรรมระหว่างประเทศ[1] ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีโดยย่อว่ามีทุ่นระเบิดลอยอยู่ในช่องแคบ Corfou ซึ่งเป็นน่านน้ำของประเทศอัลบาเนียทำให้เรือพิฆาตของประเทศอังกฤษ 2 ลำ ถูกทุ่นระเบิดเสียหาย ประเทศอังกฤษเรียกร้องให้ประเทศอัลบาเนียจัดการกวาดทุ่นประเทศอัลบาเนียไม่กระทำ ประเทศอังกฤษจึงส่งเรือเข้าไปกวาดทุ่นเสียเอง ประเทศอัลบาเนียฟ้องศาลยุติธรรมระหว่างประเทศว่า ประเทศอังกฤษแทรกแซงกิจการภายในของประเทศอัลบาเนีย ประเทศอังกฤษอ้างว่ากระทำเพื่อป้องกันตน ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศพิพากษาว่า ประเทศอังกฤษละเมิดอำนาจอธิปไตยของประเทสอัลบาเนียและฝ่าฝืนกฎหมายระหว่างประเทศ

---

[1] คดีระหว่างประเทศอังกฤษกับประเทศอัลบาเนีย เรื่อง "ช่องแคบคอร์ฟู" คำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ลงวันที่ 9 เมษายน 1949, Rec.949 หน้า 35.